

ROZVOJOVÁ POMOC A CHUDOBA

PŘÍČINA NEBO ŘEŠENÍ?

Ing. Monika Jamborová

MUES
5.11.2008

STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

- × lehký úvod do tématu
- × pozitivní rysy pomoci
- × negativní rysy pomoci
- × empirie
- × faktory efektivnosti
- × výzvy do budoucna
- × diskuse...

ÚVOD DO TÉMATU

- × 6 lidí v místnosti – 7 názorů
- × různé náhledy v rámci různých vědních disciplín
- × úplná shoda na cílech
- × žádná shoda na prostředcích
- × v současnosti boom literatury v souvislosti s MDGs

ROZVOJOVÁ POMOC – ROZPOLCENÁ DEBATA

„Příliš mnoho z více než 300 mil. dolarů pomoci, které Afrika získala od počátku 80. let zmizelo v černé díře podvodů, zneužívání a obrovského plýtvání.“

Sharon LaFraniere, červen 2005

„Realita je přesným opakem názorů, které jsou momentálně v módě. Rozvojovou pomocí se neplýtvá. V turbulentních dobách pomoc pomohla udržet africké ekonomiky v chodu .“

Paul Collier, květen 2006

O ČEM JE ŘEČ

Official foreign aid (ODA)

granty nebo půjčky rozvojovým zemím, které

- ✘ jsou poskytovány vládami či jejich agenturami
  - ✘ hlavním účelem je podpora ekonomického rozvoje
  - ✘ grantová komponenta min. 25 %
- nikoliv humanitární pomoc

STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

- × lehký úvod do tématu
- × pozitivní rysy pomoci
- × negativní rysy pomoci
- × empirie
- × faktory efektivnosti
- × výzvy do budoucna
- × diskuse...

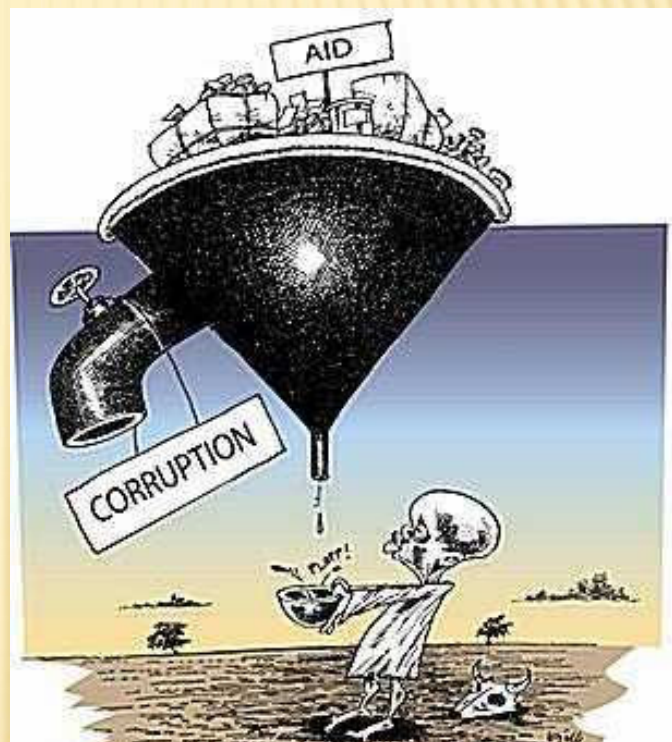
POZITIVNÍ RYSY

- ✘ zvyšuje kapitálovou zásobu země
  - + Dual Gap Model
  - + poverty traps
  - + vicious circles...
- ✘ zlepšuje kvalitu lidského kapitálu
  - + eradikace některých nemocí
- ✘ debt overhang theory u odpouštění dluhů
→ (potenciál) snižování chudoby

NEGATIVNÍ RYSY

- ✘ Prokletí zdrojů
  - + Dutch disease
  - + korupce a rent seeking
- ✘ Veřejné finance
  - + fungibility
  - + volatilita a nepředvídatelnost
  - + crowding-out efekt u úspor
  - + oslabování role daní
- ✘ Institucionální škody
  - + posilování moci (pochybných) vlád – přenos odpovědnosti
- ✘ závislost / dilema samaritána / morální hazard
- ✘ nejasné pohnutky a způsoby rozdělování

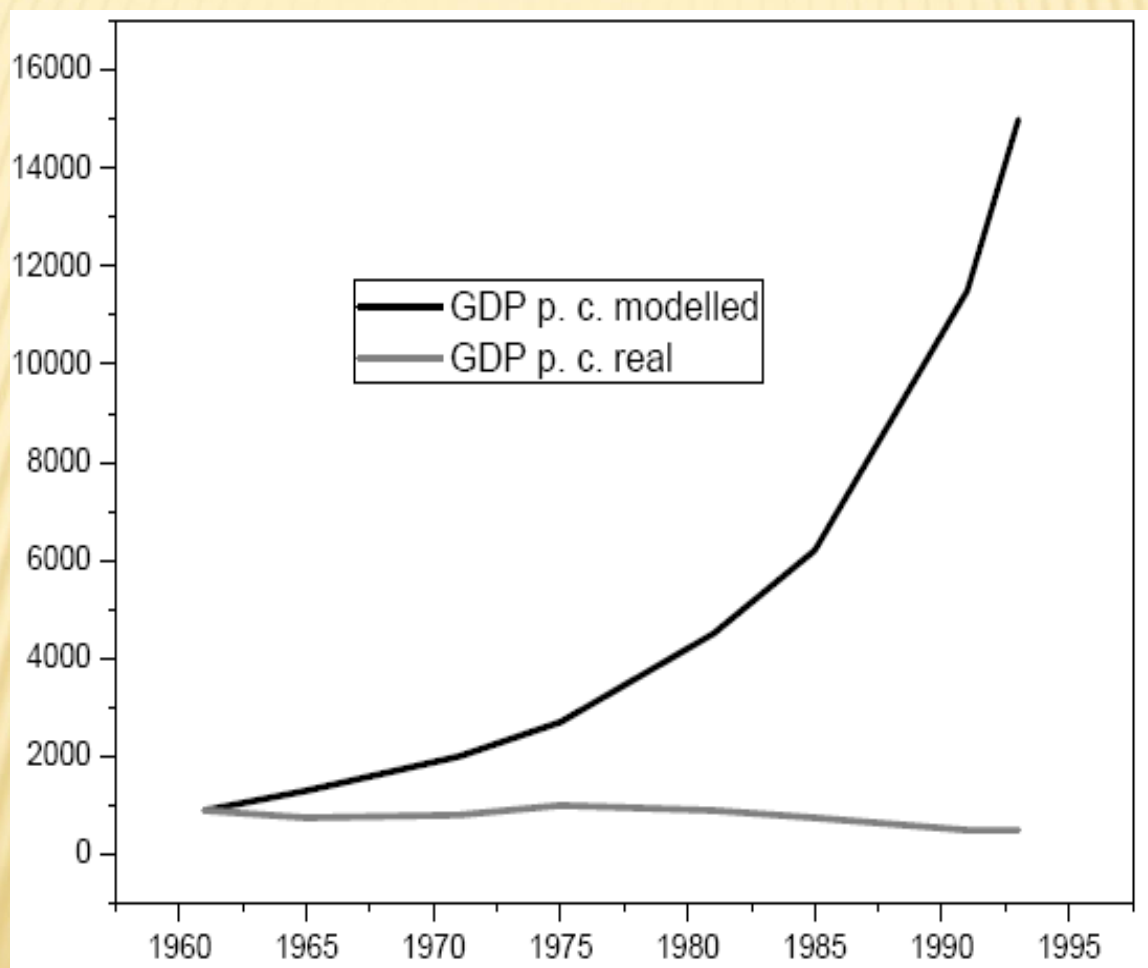

NEGATIVNÍ RYSY

Vývoj HDP p.c. skutečného a odhad dle Dual Gap modelu – Zambie mezi lety 1960 a 1994

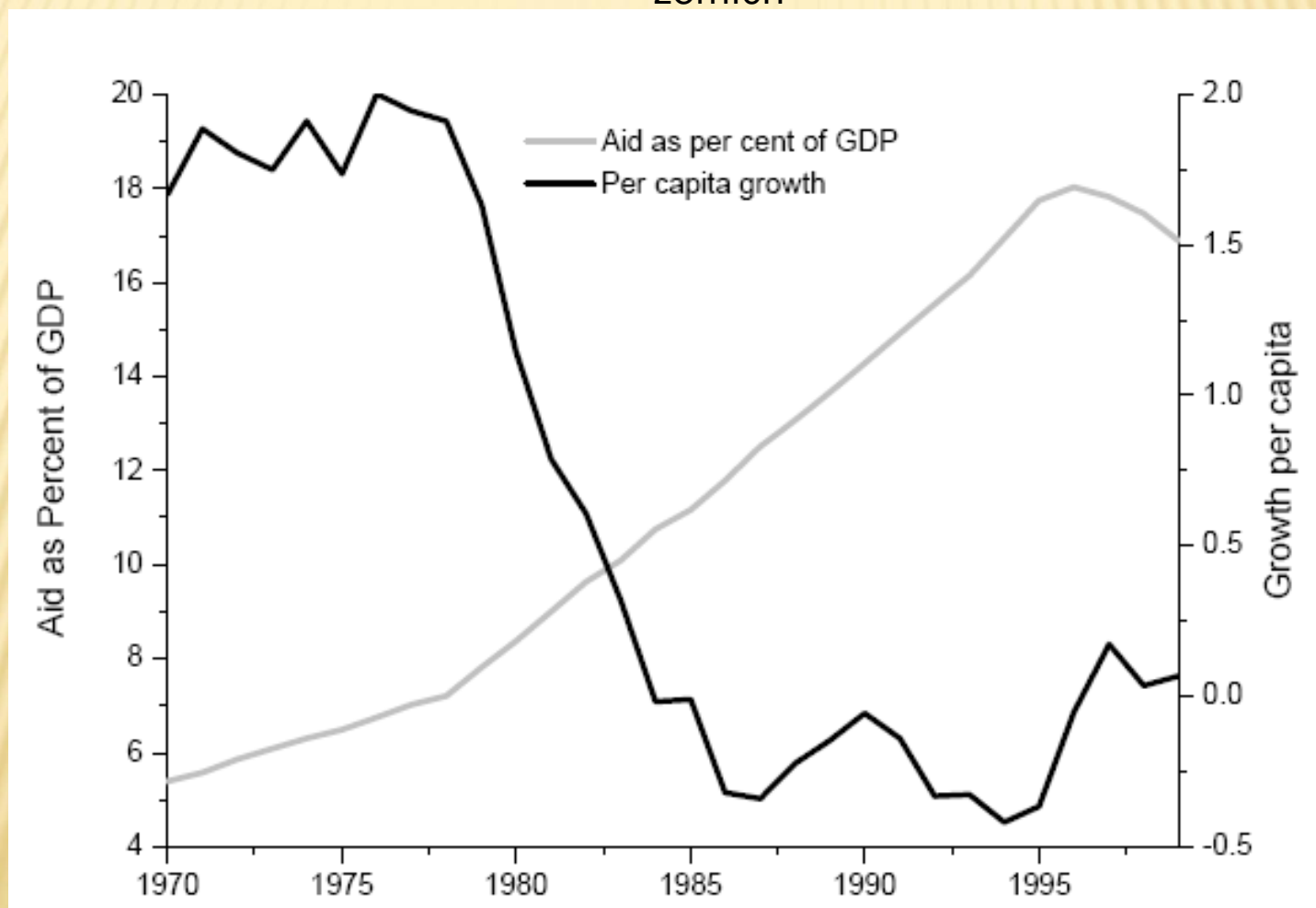

Zdroj: Easterly, *The Ghost of Financing Gap*, 1997

NEGATIVNÍ RYSY

Vývoj rozvojové pomoci (% HDP) a růst /pokles HDP p.c. v afrických zemích

Zdroj: Easterly, *Can Foreign Aid Make Countries Competitive?*, 2004

SOUČASNÝ STAV DEBATY

- ✗ povaha rozvoje obecně – jeho kořeny
- ✗ role státu
- ✗ role jednotlivce

← „Spasitelé“

→ „Frustrovaní“

STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

- × lehký úvod do tématu
- × pozitivní rysy pomoci
- × negativní rysy pomoci
- × empirie
- × faktory efektivnosti
- × výzvy do budoucna
- × diskuse...

EMPIRICKÉ STUDIE POMOC VERSUS RŮST/CHUDOBA

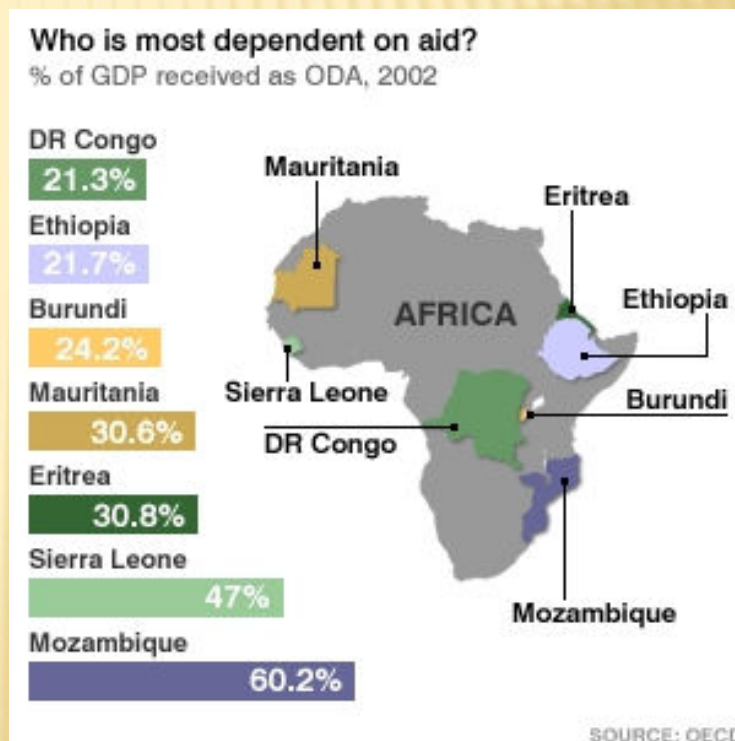
→ *Anarchy of Numbers*

- × žádný či negativní vztah
  - + Rajan, Subramanian (2005), Easterly...
- × v průměru pozitivní vztah se snižujícími se výnosy
  - + Radelet et al. 2005
- × pozitivní vztah
  - + Hansen, Tarp (2001)
- × podmíněný pozitivní vztah
  - + Burnside, Dollar (1998, 2004)

EMPIRICKÉ STUDIE POMOC VERSUS RŮST/CHUDOBA

- ✗ problematické izolovat dopad pomoci od ostatních vlivů
  - + Zambie?
  - + Uganda?
  - + Etiopie?
  - + Keňa?
- ✗ role pomoci v Asii?
- ✗ mikro-makro paradox
- žádný obecně platný závěr – závisí na specifických faktorech:
  - a) charakteristika příjemce
  - b) charakteristika dárce
  - c) způsob poskytování pomoci

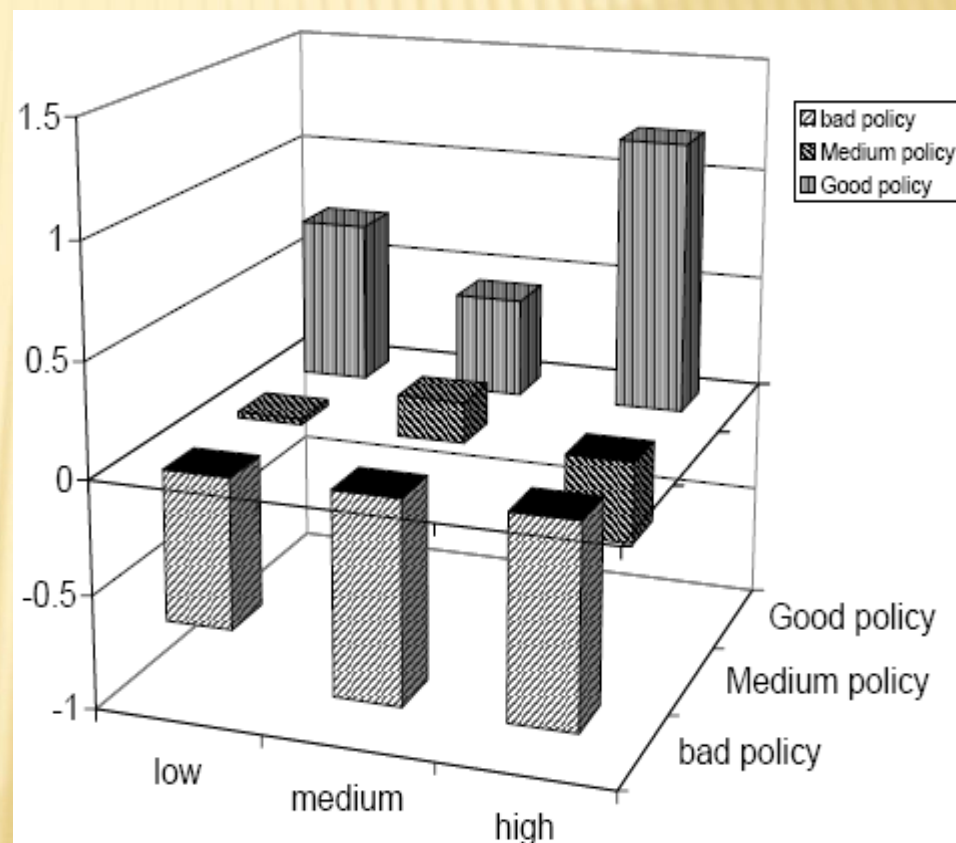
STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

- × lehký úvod do tématu
- × pozitivní rysy pomoci
- × negativní rysy pomoci
- × empirie
- × faktory efektivnosti
- × výzvy do budoucna
- × diskuse...

FAKTORY ÚČINNOSTI POMOCI

- ✘ Na straně příjemce
  - + hospodářská politika
  - + formální a neformální instituce
- ✘ Burnside, Dollar (1998, 2004)
- ✘ kritika:
  - + ideologie
  - + co je to „good governance“?
  - + konflikt mezi potřebou a efektivností

FAKTORY ÚČINNOSTI POMOCI

Na straně dárce

- + typ dárce (bilaterální, multilaterální, NGOs)
- + způsob, jakým je pomoc poskytována a rozdělována
  - × podmíněnost?
  - × vázaná pomoc
  - × náklady realizace
  - × půjčky nebo granty?
  - × administrativní zátěž

STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

- × lehký úvod do tématu
- × pozitivní rysy pomoci
- × negativní rysy pomoci
- × empirie
- × faktory efektivnosti
- × výzvy do budoucna
- × diskuse...

POLICY LESSONS

- ✘ selektivita vs. podmíněnost (encouraging change vs. rewarding change)
  - + kritéria: chudoba + dobré inst. a HP
- ✘ snížení volatility
- ✘ koordinace dárců (aneb „Největší chyba, kterou jste udělali, je, že jste vůbec nějakou rozvojovou agenturu zakládali.“) - SWAPs
- ✘ lepší výzkum a plánování, transparentnost
- ✘ snížení admin. nákladů, un-tied aid

DĚKUJI ZA POZORNOST

ANEB NE TAK ÚPLNĚ KONEC...

ČEMU VĚŘÍM JÁ

- × educational vouchers
- × humanitární pomoc
- × mírové mise
- × podmíněné peněžní/naturální dávky
- × podpora již existujících iniciativ (mikroúvěry)
- × SWAPs
- × mezinárodní obchod